

*Kielce, STYCZEŃ 2018*

Obserwatorium Rozwoju  
Regionalnego  
Departament Polityki  
Regionalnej  
Urząd Marszałkowski  
Województwa  
Świętokrzyskiego

<b>WSTĘP .....</b>	<b>2</b>
<b>1. OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3 W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH.....</b>	<b>3</b>
<b>2. OCENA ZAPOTRZEBOWANIA.....</b>	<b>5</b>
<b>WNIOSKI .....</b>	<b>12</b>
<b>BIBLIOGRAFIA .....</b>	<b>14</b>

## WSTĘP

W dniu 4 lutego 2011 roku uchwalona została *Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* (Dz.U. 2011 Nr 45 poz. 235). W myśl art. 2 *ustawy* opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być organizowana w formie żłobka lub klubu dziecięcego, a także sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianie. W ramach opieki realizowane są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna. Opieka nad dzieckiem może być sprawowana do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3 rok życia lub w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4 rok życia. W przypadku, gdy dziecko, które ukończyło 3 rok życia umieszczone jest w żłobku lub klubie dziecięcym albo jest objęte opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna, rodzice tego dziecka są zobowiązani do złożenia podmiotowi prowadzącemu opiekę, oświadczenia o przeszkodach w objęciu dziecka wychowaniem przedszkolnym.

Zgodnie z art. 8 *ustawy*, żłobki i kluby dziecięce mogą tworzyć i prowadzić gminy, osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. W myśl art. 7 *ustawy*, opieka w żłobku jest sprawowana nad dziećmi w wieku od ukończenia 20 tygodnia życia, natomiast opieka w klubie dziecięcym od ukończenia 1 roku życia.

W żłobku, zgodnie z art. 12 *ustawy* opieka sprawowana nad dziećmi przez opiekuna odbywa się w wymiarze do 10 godzin dziennie względem każdego dziecka.

Żłobkiem lub klubem dziecięcym w rozumieniu *ustawy z dnia 4 lutego 2011 o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3* (Dz.U. 2011 Nr 45 poz. 235) jest każda jednostka organizacyjna, która wykonuje następujące zadania określone w artykule 10:

1. Zapewnienie dziecku opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych;
2. Zagwarantowanie dziecku właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka;
3. Prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka<sup>1</sup>.

---

<sup>1</sup>*Ustawa z dnia 4 lutego 2011 o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. 2011 Nr 45 poz.235).*

## 1. OPIEKA NAD DZIEĆMI DO LAT 3 W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH

Opieka nad dziećmi do lat 3 wpisuje się w prowadzenie pomyślnej polityki prorodzinnej. Jest ona wsparciem dla młodych rodziców w godzeniu pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi.

W dokumencie **Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**, potrzeba opieki nad dziećmi została zaakcentowana w ramach Priorytetu *Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – gospodarka charakteryzująca się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniająca spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną*. Priorytet ten oznacza wzmocnienie pozycji obywateli poprzez zapewnienie wysokiego poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, zwalczanie ubóstwa oraz modernizowanie rynków pracy, systemów szkoleń i ochrony socjalnej, aby pomóc ludziom przewidywać zmiany i radzić sobie z nimi oraz móc budować spójne społeczeństwo. Realizacja tego priorytetu będzie wymagać modernizacji i wzmocnienia roli polityki w obszarze zatrudnienia, edukacji i szkolenia oraz systemów ochrony socjalnej poprzez zwiększenie współczynnika aktywności zawodowej i ograniczenie strukturalnego bezrobocia, jak również zwiększenie poczucia odpowiedzialności społecznej w sektorze biznesu. Pod tym względem duże znaczenie ma zapewnienie dostępu do opieki nad dziećmi i innymi osobami pozostającymi na utrzymaniu osób pracujących. Najważniejszym elementem będzie stosowanie modelu elastycznego rynku pracy i bezpieczeństwa socjalnego (*flexicurity*) oraz umożliwienie ludziom zdobywania nowych umiejętności w celu przystosowania się do nowych warunków i na wypadek ewentualnych zmian w karierze zawodowej<sup>2</sup>.

Komisja Europejska przewiduje działania w ramach *Rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*<sup>3</sup>, które mają na celu:

- zrealizować własne ścieżki w zakresie *flexicurity* zgodnie z uzgodnieniami Rady Europejskiej, aby zmniejszyć segmentację rynku oraz ułatwić zmianę i pogodzenie życia zawodowego i rodzinnego;
- wspierać nowe sposoby utrzymania równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, wspierać aktywność osób starszych oraz zwiększyć równouprawnienie płci.

Działania związane z zatrzymaniem młodych, wykształconych ludzi w kraju, którzy posiadają rodziny, ułatwiających łączenie ról rodzinnych i zawodowych poprzez poprawę systemu opieki nad dziećmi ujęte zostały w regionalnym dokumencie - **Strategii rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020** w ramach celu strategicznego 3. *Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki*, podcelu 3.1

<sup>2</sup>Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

<sup>3</sup>Tamże

*Sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego, czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa myślenia o pomyślnej przyszłości.* Wobec powyższego Strategia zakłada utworzenie Specjalnej Strefy Demograficznej (SSD) jako instrumentu przeciwdziałania negatywnym tendencjom demograficznym. W ramach SSD przewiduje się działania kierowane przede wszystkim do rodzin, uwzględniające m.in. tworzenie nowych oraz wsparcie istniejących miejsc pracy, poprawę systemu edukacji i opieki nad dziećmi oraz rozwój usług dla ludzi starszych<sup>4</sup>.

W dokumencie **Umowa partnerstwa. Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020, w ramach celu tematycznego 9 (CT 9) Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją** umowa przewiduje, że działania finansowane ze środków EFRR zostaną m.in. przeznaczone na wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania podmiotów opieki nad dzieckiem do lat 3, w tym żłobków (m.in. przyzakładowych), klubów dziecięcych, oddziałów żłobkowych oraz działania na rzecz zwiększania liczby miejsc w istniejących instytucjach (realizowane będą przedsięwzięcia dotyczące wyposażenia, dostosowania, adaptacji lub modernizacji infrastruktury niezbędnej do świadczenia tych usług, a w uzasadnionych przypadkach również budowy nowych obiektów). Wsparcie z EFRR w CT 9 przeznaczone na zwiększenie dostępności do usług opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 poprzez tworzenie nowych miejsc w żłobkach jest uzupełnieniem interwencji w ramach celu tematycznego 8 *Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników* (CT 8) przeznaczonej na działania umożliwiające godzenia życia zawodowego i prywatnego<sup>5</sup>.

Deficyt miejsc w żłobkach jest widoczny w miastach, a przede wszystkim na wsiach, gdzie zapewnienie opieki jest szczególnie istotne w kontekście możliwości godzenia życia prywatnego i zawodowego (głównie kobiet) i prowadzi bezpośrednio do zwiększenia poziomu zatrudnienia.

Duże znaczenie, szczególnie w kontekście powrotu na rynek pracy, w obliczu wyzwań związanych z zachodzącymi obecnie w kraju przemianami demograficznymi (starzenie się społeczeństwa, niski poziom dzietności, migracje wewnętrzne i zewnętrzne) ma zapewnienie opieki nad dziećmi poniżej 3 roku życia. W 2012 r. instytucjonalnymi formami opieki objętych było w Polsce ok. 3,8% populacji dzieci w miastach i znikomy odsetek dzieci na wsi<sup>6</sup>.

<sup>4</sup> *Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020*, Kielce 2013.

<sup>5</sup> *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa partnerstwa*, maj 2014.

<sup>6</sup> Tamże

## 2. OCENA ZAPOTRZEBOWANIA

Jak podaje Główny Urząd Statystyczny, terytorium Polski w 2016 roku zamieszkiwało 38 432 992 osób, z czego 1 121 533 dzieci w wieku do lat trzech, co stanowiło 2,92% całej populacji. Podobnie jak w poprzednim roku kalendarzowym największą ilość dzieci z podanej grupy wiekowej odnotowano w województwie mazowieckim – 173 339 (15,46%). Na kolejnych miejscach uplasowały się województwa: śląskie – 126 358 (11,27%) dzieci w tym wieku, wielkopolskie – 111 291 (9,92%) dzieci, małopolskie – 105 942 (9,45%). W województwie świętokrzyskim było 31 712 (2,83%) dzieci do lat trzech. Mniej dzieci w tej grupie wiekowej zamieszkiwało tylko w województwie lubuskim – 28 804 (2,57%) i opolskim – 25 322 (2,26%).

**Tabela 1. Liczba dzieci w wieku do 3 lat wg województw w 2016 r.**

Lp.	Jednostka terytorialna	Dzieci w wieku do 3 lat ogółem	Struktura
1	POLSKA	1 121 533	100,00%
2	MAZOWIECKIE	173 339	15,46%
3	ŚLĄSKIE	126 358	11,27%
4	WIELKOPOLSKIE	111 291	9,92%
5	MAŁOPOLSKIE	105 942	9,45%
6	DOLNOŚLĄSKIE	80 730	7,20%
7	POMORSKIE	75 238	6,71%
8	ŁÓDZKIE	66 995	5,97%
9	PODKARPACKIE	59 671	5,32%
10	KUJAWSKO-POMORSKIE	58 532	5,22%
11	LUBELSKIE	58 376	5,21%
12	ZACHODNIOPOMORSKIE	46 109	4,11%
13	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	40 157	3,58%
14	PODLASKIE	32 957	2,94%
15	ŚWIĘTOKRZYSKIE	31 712	2,83%
16	LUBUSKIE	28 804	2,57%
17	OPOLSKIE	25 322	2,26%

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).*

W 2016 roku, według najbardziej aktualnych danych GUS, w Polsce działało w sumie 2 710 placówek zajmujących się opieką nad dziećmi do lat 3 (o 388 więcej niż w 2015 roku),

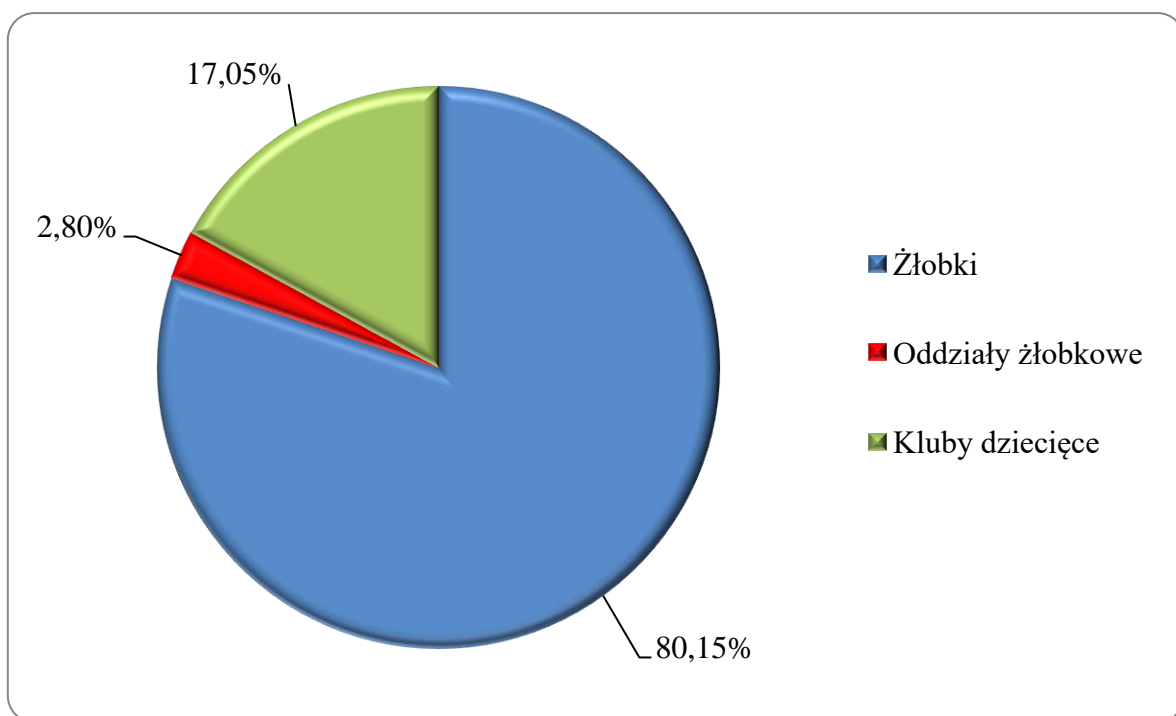
w tym 2 172 żłobki, 462 kluby dziecięce i 76 oddziałów żłobkowych (odpowiednio 80,15%, 17,05% i 2,80% ogółu wszystkich placówek tego typu).

**Tabela 2. Rodzaje oraz ilość placówek w Polsce w 2016r.**

Placówka	Żłobki	Oddziały żłobkowe	Kluby dziecięce	Razem
Ilość placówek	2 172	76	462	2 710
Wartość %	80,15%	2,80%	17,05%	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).

**Wykres 1. Rodzaje oraz ilość placówek w Polsce w 2016r.**



Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).

Najwięcej placówek zajmujących się opieką nad dziećmi do lat 3 w kraju było w województwach: mazowieckim – 512 (18,89% ogółu placówek tego typu w kraju), dolnośląskim – 290 (10,70%) i wielkopolskim – 285 (10,52%). **Najmniej placówek tego typu, bo zaledwie 49 (1,81%), odnotowano w województwie świętokrzyskim.** Województwa, w których liczba placówek zajmujących się opieką nad dzieckiem była poniżej 3% to: opolskie – 77 placówek (2,84%), warmińsko-mazurskie – 72 placówek (2,66%), podlaskie – 71 placówek (2,62%), lubuskie – 69 placówek (2,55%).

Biorąc pod uwagę liczbę żłobków w województwie świętokrzyskim w 2016 r., było ich najmniej w skali kraju, zaledwie 38, co oznacza wzrost o 7 w stosunku do roku ubiegłego. W porównaniu do roku 2015, nie zmieniła się w regionie świętokrzyskim ilość oddziałów żłobkowych i wyniosła 2 oddziały. Pomimo, że z 8 do 9 wzrosła liczba klubów dziecięcych,

to niestety jest to nadal najmniejsza ilość w skali kraju (9 oddziałów żłobkowych było jeszcze jedynie w województwie opolskim).

**Tabela 3. Placówki zajmujące się opieką nad dzieckiem do lat 3 wg województw w 2016 r.**

Lp.	Jednostka terytorialna	Żłobki	Oddziały żłobkowe	Kluby dziecięce	Razem	Struktura
1	POLSKA	2 172	76	462	2 710	100,00%
2	MAZOWIECKIE	422	13	77	512	18,89%
3	DOLNOŚLĄSKIE	243	15	32	290	10,70%
4	WIELKOPOLSKIE	234	8	43	285	10,52%
5	MAŁOPOLSKIE	219	1	45	265	9,78%
6	ŚLĄSKIE	204	1	48	253	9,34%
7	POMORSKIE	159	1	52	212	7,82%
8	ZACHODNIOPOMORSKIE	105	4	20	129	4,76%
9	ŁÓDZKIE	94	4	29	127	4,69%
10	PODKARPACKIE	93	2	15	110	4,06%
11	LUBELSKIE	67	8	20	95	3,51%
12	KUJAWSKO-POMORSKIE	68	3	23	94	3,47%
13	OPOLSKIE	63	5	9	77	2,84%
14	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	57	2	13	72	2,66%
15	PODLASKIE	52	2	17	71	2,62%
16	LUBUSKIE	54	5	10	69	2,55%
17	ŚWIĘTOKRZYSKIE	38	2	9	49	1,81%

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).*

Najwięcej placówek zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3 w województwie świętokrzyskim w 2016 r. było w Kielcach – 18 oddziałów (co stanowiło 36,73% ogółu placówek w świętokrzyskim). Kolejnymi powiatami, w których znajdowały się placówki, zajmujące się opieką nad dzieckiem do lat 3 w województwie świętokrzyskim, były powiaty: kielecki – z ilością 6 placówek (12,24%) oraz skarżyski z ilością 5 placówek (10,20%) Najmniej placówek, bo tylko 1, odnotowano w powiecie pińczowskim (2,04%).

**Należy zaznaczyć, że w 2016 r. w trzech powiatach nie było żadnej placówki zajmującej się opieką nad dziećmi do lat 3. Powiatami tymi były: powiat kazimierski, opatowski i włoszczowski.**



**Tabela 4. Placówki zajmujące się opieką nad dzieckiem do lat 3 w województwie świętokrzyskim wg powiatów w 2016 r.**

Lp.	Jednostka terytorialna	Żłobki	Oddziały żłobkowe	Kluby dziecięce	Razem	Struktura w stosunku do świętokrzyskiego
1	Powiat m. Kielce	17	0	1	18	36,73%
2	Powiat kielecki	5	1	0	6	12,24%
3	Powiat skarżyski	3	0	2	5	10,20%
4	Powiat staszowski	2	0	2	4	8,16%
5	Powiat konecki	2	0	2	4	8,16%
6	Powiat starachowicki	1	0	2	3	6,12%
7	Powiat ostrowiecki	2	0	0	2	4,08%
8	Powiat buski	2	0	0	2	4,08%
9	Powiat jędrzejowski	2	0	0	2	4,08%
10	Powiat sandomierski	2	0	0	2	4,08%
11	Powiat pińczowski	0	1	0	1	2,04%
RAZEM		38	2	9	49	100,00%

*Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).*

W Polsce w 2016 r. było 92 511 miejsc w placówkach zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3. Najwięcej było ich w województwie mazowieckim – 15 905 (17,19%), dolnośląskim – 10 510 (11,36%), śląskim – 9 637 (10,42%). Poniżej 2 tysięcy miejsc było tylko w województwie świętokrzyskim – 1 724 miejsc (1,86%).

**Tabela 5. Liczba miejsc w placówkach zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3 wg województw w 2016 r.**

Lp.	Jednostka terytorialna	Miejsca (łącznie z oddziałami i klubami dziecięcymi)	Struktura
1	POLSKA	92 511	100,00%
2	MAZOWIECKIE	15 905	17,19%
3	DOLNOŚLĄSKIE	10 510	11,36%
4	ŚLĄSKIE	9 637	10,42%
5	WIELKOPOLSKIE	8 966	9,69%
6	MAŁOPOLSKIE	8 836	9,55%
7	POMORSKIE	5 160	5,58%
8	ŁÓDZKIE	4 964	5,37%
9	ZACHODNIOPOMORSKIE	4 577	4,95%
10	PODKARPACKIE	4 213	4,55%
11	KUJAWSKO-POMORSKIE	3 544	3,83%
12	LUBELSKIE	3 327	3,60%
13	OPOLSKIE	3 248	3,51%
14	LUBUSKIE	2 855	3,09%

15	PODLASKIE	2 831	3,06%
16	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	2 214	2,39%
17	ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 724	1,86%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (BDL).

Liczba dzieci objętych opieką w żłobkach w 2016 roku na obszarze kraju wynosiła 87 279 osób. Najwięcej dzieci przebywało w żłobkach w województwach: mazowieckim – 15 003 (17,19%), dolnośląskim – 10 112 (11,59%), śląskim – 9 127 (10,46%).

Świętokrzyskie pod tym względem zajmowało ostatnią lokatę z liczbą 1 683 dzieci objętych opieką żłobkową (1,93% wszystkich dzieci objętych opieką żłobkową w kraju). Lepiej pod tym względem sytuacja wyglądała w województwach: warmińsko-mazurskim, gdzie liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosiła 2 120 (2,43%) i podlaskim – 2 572 (2,95%).

Tabela 6. Liczba dzieci objętych opieką w żłobkach wg województw w 2016 r.

Lp.	Jednostka terytorialna	Dzieci objęte opieką w żłobkach	Struktura
1	POLSKA	87 279	100,00%
2	MAZOWIECKIE	15 003	17,19%
3	DOLNOŚLĄSKIE	10 112	11,59%
4	ŚLĄSKIE	9 127	10,46%
5	WIELKOPOLSKIE	8 313	9,52%
6	MAŁOPOLSKIE	8 104	9,29%
7	ŁÓDZKIE	5 140	5,89%
8	POMORSKIE	4 760	5,45%
9	ZACHODNIOPOMORSKIE	4 296	4,92%
10	PODKARPACKIE	3 914	4,48%
11	KUJAWSKO-POMORSKIE	3 273	3,75%
12	OPOLSKIE	3 110	3,56%
13	LUBELSKIE	3 067	3,51%
14	LUBUSKIE	2 685	3,08%
15	PODLASKIE	2 572	2,95%
16	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	2 120	2,43%
17	ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 683	1,93%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS (BDL).

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach to stosunek liczby wszystkich dzieci objętych opieką w żłobkach, oddziałach żłobkowych oraz od 2012 r. w klubach dziecięcych do liczby dzieci w grupie wieku do lat 3 (bez trzylatków). Jego wartość dla kraju w 2016 r. wynosiła 7,8%. Najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowane zostały w województwie dolnośląskim – 12,5%, opolskim – 12,3%, zachodniopomorskim i lubuskim – po 9,3%.

Województwa, w których odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym był najniższy to: lubelskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie – po 5,3%.

**Tabela 7. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w Polsce w 2016 r.**

Lp.	Jednostka terytorialna	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w %
1	POLSKA	7,8
2	DOLNOŚLĄSKIE	12,5
3	OPOLSKIE	12,3
4	ZACHODNIOPOMORSKIE	9,3
5	LUBUSKIE	9,3
6	MAZOWIECKIE	8,7
7	PODLASKIE	7,8
8	ŁÓDZKIE	7,7
9	MAŁOPOLSKIE	7,6
10	WIELKOPOLSKIE	7,5
11	ŚLĄSKIE	7,2
12	PODKARPACKIE	6,6
13	POMORSKIE	6,3
14	KUJAWSKO-POMORSKIE	5,6
15	LUBELSKIE	5,3
16	ŚWIĘTOKRZYSKIE	5,3
17	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	5,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, BDL.

Wśród powiatów województwa świętokrzyskiego powiatem, w którym odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach miał najwyższą wartość i osiągnął 16,6%, był powiat miasto Kielce. Powiat staszowski wykazywał 6,3% odsetek dzieci objętych opieką żłobkową. W powiecie skarżyskim i ostrowieckim odsetek dzieci wyniósł w 2016 roku odpowiednio 5,2% i 5,1%. Jak wcześniej wspomniano, w powiatach włoszczowskim, opatowskim, kazimierskim nie było placówek zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3. Spośród powiatów województwa świętokrzyskiego, gdzie takie placówki funkcjonowały, najniższy procent dzieci objętych opieką w żłobkach odnotowano w powiecie jędrzejowskim, tj. 1,2%.

**Tabela 8. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wg powiatów w województwie świętokrzyskim w 2016 r.**

Lp.	Jednostka terytorialna	Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach w %
1	Powiat m. Kielce	16,6
2	Powiat staszowski	6,3
3	Powiat skarżyski	5,2

4	Powiat ostrowiecki	5,1
5	Powiat kielecki	3,2
6	Powiat buski	3,0
7	Powiat konecki	2,7
8	Powiat starachowicki	2,6
9	Powiat sandomierski	1,9
10	Powiat pińczowski	1,8
11	Powiat jędrzejowski	1,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (BDL).

Średnia krajowa wartość wskaźnika dla dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do 3 lat wynosiła 77,8. Największe wartości wskaźnika zostały odnotowane w województwie dolnośląskim, opolskim, zachodniopomorskim i lubuskim (odpowiednio 125,3; 122,8; 93,2; 93,2). Województwo świętokrzyskie miało trzecią od końca wartość opisywanego wskaźnika, wynoszącą 53,1, wyprzedzając pod tym względem tylko województwo warmińsko-mazurskie – 52,8 i województwo lubelskie – 52,5.

**Tabela 9. Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do lat 3 w 2016 r.**

Lp.	Jednostka terytorialna	Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3
1	POLSKA	77,8
2	DOLNOŚLĄSKIE	125,3
3	OPOLSKIE	122,8
4	ZACHODNIOPOMORSKIE	93,2
5	LUBUSKIE	93,2
6	MAZOWIECKIE	86,6
7	PODLASKIE	78,0
8	ŁÓDZKIE	76,7
9	MAŁOPOLSKIE	76,5
10	WIELKOPOLSKIE	74,7
11	ŚLĄSKIE	72,2
12	PODKARPACKIE	65,6
13	POMORSKIE	63,3
14	KUJAWSKO-POMORSKIE	55,9
15	ŚWIĘTOKRZYSKIE	53,1
16	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	52,8
17	LUBELSKIE	52,5

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (BDL).

## WNIOSKI

W województwie świętokrzyskim w 2016 r. liczba dzieci do lat 3 wynosiła 31 712. **Po przeanalizowaniu sytuacji dotyczącej opieki nad dzieckiem do lat 3 w województwie świętokrzyskim w sposób jednoznaczny należy stwierdzić, że region świętokrzyski pod tym względem ma najbardziej niekorzystną sytuację w kraju.** W 2016 r. w województwie świętokrzyskim było najmniej placówek tego typu, bo tylko 49, co stanowi zaledwie 1,81% instytucji zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3 w Polsce. Nadmienić należy, że wśród 14 powiatów województwa świętokrzyskiego w trzech z nich nie było żadnej placówki zajmującej się opieką nad dzieckiem do lat 3. Powiatami tymi były: powiat kazimierski, powiat opatowski, powiat włoszczowski. W 10 powiatach znajdujących się na obszarze województwa świętokrzyskiego liczba placówek zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3 nie przekraczała 6 placówek. Jedynie w mieście Kielce liczba tego typu placówek przekroczyła 10 (na terenie miasta Kielce funkcjonowało 18 placówek tego typu).

**W województwie świętokrzyskim było najmniej w kraju miejsc w placówkach zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3.** Ich liczba wynosiła 1 724, co stanowiło tylko 1,86%. **Biorąc pod uwagę liczbę dzieci objętych opieką żłobkową w 2016 r., województwo świętokrzyskie również pod tym względem plasuje się na ostatnim miejscu w kraju.** W regionie świętokrzyskim opieką żłobkową objętych było tylko 1 683 dzieci, co stanowi zaledwie 1,93% wszystkich dzieci objętych opieką żłobkową w kraju. Powiatem, w którym zanotowano największy odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, był powiat m. Kielce, gdzie 16,6% dzieci do lat 3 było objętych opisywanym rodzajem opieki. Wśród powiatów gdzie funkcjonowały placówki opieki nad dzieckiem do lat 3, najniższym odsetkiem dzieci przebywających w tego typu instytucjach charakteryzował się powiat jędrzejowski, tj. 1,2%. Zaznaczyć należy, że miasto Kielce było jedynym powiatem, gdzie odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach był wyższy niż 7%.

**Analizując wartości wskaźnika dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 000 dzieci w wieku do lat 3 dla roku 2016, widoczne jest, że świętokrzyskie osiągając wartość wskaźnika 53,1 plasuje się na trzeciej od końca lokacie w kraju, nieznacznie wyprzedzając jedynie województwo warmińsko-mazurskie i lubelskie (odpowiednio 52,8 i 52,5). Województwo świętokrzyskie znajduje się w grupie województw o najtrudniejszej sytuacji demograficznej w kraju, związanej z ubytkiem ludności, jak i procesami starzenia się społeczeństwa (od roku 2006 do 2016 liczba ludności regionu zmniejszyła się o 26 938 osób i w 2016 r. wynosiła 1 252 900 osób).**

**Jednym ze sposobów na odwrócenie niekorzystnych zjawisk demograficznych jest zwiększenie liczby placówek zajmujących się opieką nad dzieckiem do lat 3 w regionie oraz zwiększenie miejsc w już istniejących.** W związku z powyższym proponuje się objąć wsparciem funkcjonujące oraz tworzone nowe miejsca opieki nad dziećmi do lat 3 na obszarze całego województwa świętokrzyskiego. Przy czym w pierwszej kolejności

wsparciem powinny zostać objęte powiaty, na obszarze których nie funkcjonują placówki zajmujące się opieką nad dzieckiem do lat 3. Następnie wsparcie powinno być kierowane do powiatów gdzie odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach nie przekracza 5% oraz w dalszej kolejności do powiatów gdzie procent dzieci objętych opieką w żłobkach jest wyższy.

## BIBLIOGRAFIA

1. *Europa 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.*
2. *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa partnerstwa, maj 2014.*
3. *Strategia rozwoju województwa świętokrzyskiego do roku 2020, Kielce 2013.*
4. *Ustawa z dnia 4 lutego 2011 o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. 2011 Nr 45 poz. 235).*